

Л.М. Яцун, д-р екон. наук, проф. зав. кафедри менеджменту
(Харків, ХДУХТ)

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ – 2030 В НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ФАКУЛЬТЕТУ МЕНЕДЖМЕНТУ

Дослідження кафедр факультету менеджменту дають змогу побачити глибокі трансформації секторів економіки, зокрема сфери харчування, торгівлі, готельно-ресторанної справи. Україна продовжує відставати в розвитку продуктивності праці, енергоефективності, доданої вартості. Причинами такої стагнації є відсутність інвестицій, поступова зношеність та відсутність модернізації обладнання, повільні темпи запозичення та розвитку передових технологій та інновацій у виробництві.

Причиною недостатньої реалізації зазначеного потенціалу є проведення непослідовної політики протягом багатьох років. Незавершення реформ не дало змоги Україні, на відміну від інших постсоціалістичних країн, перейти в ефективно функціонуючу ринкову економіку. Україна зіштовхнулася із збройною агресією, внаслідок якої тимчасово окуповано сім відсотків території. Якщо зростання ВВП в Україні залишиться на нинішньому рівні, досягнення поточного показника ВВП на душу населення такого, як в Польщі, займе 50 років, а в Німеччині – майже 100. Для того щоб досягти європейського рівня добробуту, необхідно закласти такі засади розвитку економіки, які забезпечать принаймні півтора-два десятиліття прискореного зростання і дадуть змогу надолужити втрачене.

Проведення послідовної державної політики, спрямованої на європейський вектор, побудова відносин з новими азійськими та близькосхідними центрами тяжіння, створення сприятливого бізнес-клімату, розвиток підприємництва та підтримка експорту, залучення інвестицій та розвиток ринків капіталу, розвиток внутрішнього споживання та інші механізми дадуть змогу посилити позицію країни як регіонального суб'єкта та стануть чинниками зростання економіки. Забезпечення інноваційного випереджального економічного зростання сприятиме людському розвитку через відповідну якість освіти, науки, медицини, культури, сфери харчування, торгівлі, туризму та навколишнього природного середовища.

Стратегія передбачає поетапне досягнення мети щодо підвищення рівня добробуту населення. Першочерговим етапом є формування конкурентоспроможних умов для бізнесу та інвестицій, відновлення довіри до державних інститутів, що дасть змогу

перемогти у конкуренції за капітал на світовому ринку та як результат залучити інвестиції для модернізації секторів економіки. Трансформовані та високопродуктивні сектори економіки, включаючи сфери харчування, торгівлі, готельно-ресторанного бізнесу та туризму мають ефективно конкурувати на міжнародному ринку товарів і послуг з іноземними державами, що сприятиме зростанню податкових надходжень до бюджету та доходів населення.

Великий внутрішній споживчий ринок сприятиме розвитку сфери послуг та підвищенню якості життя громадян у розрізі освіти, охорони здоров'я, стану навколишнього природного середовища, національної безпеки, культури, сфери харчування та послуг, соціального забезпечення.

Стратегія визначає орієнтири, принципи та цінності в економічній політиці: ефективна цифрова сервісна держава та компактні державні інститути; правова держава (недоторканна приватна власність); верховенство права під час реалізації державної політики; захищеність прав усіх суб'єктів права власності; нетерпимість корупції; економічна свобода (підприємець – основа економіки); вільна і чесна конкуренція, рівний доступ для бізнесу; розвиток підприємництва, інновацій і талантів; безбар'єрний рух капіталу на території України; інституційна спроможність (держава здатна забезпечити розвиток); прагматичність та суб'єктність напрямів економічного розвитку; інтегральний економічний підхід, спроможність ефективного єднання ліберальних та інституційних підходів; національна безпека за рахунок партнерства та інвестицій.

Очікуваним результатом виконання стратегії є визначення та суспільна підтримка стратегічного курсу держави в економічній сфері, послідовна реалізація якого дасть змогу: сформувати конкурентоспроможні умови для бізнесу та інвестицій і відновити довіру до держави; стати конкурентоспроможною на міжнародному ринку; стимулювати розвиток інновацій і модернізацію секторів економіки для забезпечення їх конкурентоспроможності на міжнародному ринку; забезпечити розвиток людського потенціалу і виграєти конкуренцію за таланти;

Цільові індикатори – 2030: зростання реального ВВП не менше ніж у два рази; а на душу населення до 10 тис. доларів США; зростання продуктивності праці в 1,7 разу; збільшення чистого притоку прямих іноземних інвестицій до 15 млрд доларів США на рік починаючи з 2025 року; зростання обсягів експорту до 150 млрд доларів США; зниження рівня безробіття до шести відсотків.

Оцінка ефекту від запропонованих стратегією ініціатив здійснюється з використанням макроекономічної моделі загальної

рівноваги. Під час розрахунку ініціатив стратегії враховуються такі критерії: генерування результатів на макроекономічному рівні, можливість швидкої побудови сценаріїв та вибору найкращого варіанта, врахування ініціатив щонайменше семи виробничих секторів, горизонт планування – 10 років, використання таких інструментів, як приватні та державні інвестиції, ставки прямих і непрямих податків, підвищення продуктивності, зміни у технологіях.

Дослідження кафедрами факультету менеджменту господарських і виробничо-економічних систем та механізмів їх функціонування у сфері харчування показали, що суспільний сектор не став пануючим не лише у споживанні, але й за деякими видами харчових продуктів навіть у їх виробництві. Суспільне виробництво, в цілому, уявляє собою численну сукупність взаємопов'язаних економічних систем, кожна із яких має свою історію і власні закони еволюції та розвитку. Узагальнюючи погляди зарубіжних та вітчизняних економістів, оновлено класифікацію економічних систем за видами – суспільно-економічні формації, господарські системи, виробничо-економічні системи, їх організаційно-правові форми з урахуванням специфіки сфери харчування, торгівлі та готельно-ресторанного бізнесу.

Дослідження натуральних, домашніх та суспільних форм господарювання показує, що вони по своїй суті є багатопрофільним виробництвом, де продукти праці мають подвійне призначення і використовуються як у формі предметів споживання, так і засобів виробництва і виконують декілька функцій одночасно, що вносить певний елемент невизначеності в розподіл сукупного багатства, споживчих вартостей на засоби виробництва та новоствореного продукту.

Аналіз стану функціонування системи управління господарськими системами сфери харчування, торгівлі, готельно-ресторанного бізнесу дає підстави стверджувати про необхідність їх концептуального оновлення (розвитку) на основі використання комплексної методики організаційного проектування із суміщенням різних підходів та ознак структуризації цілей і функцій. При цьому теоретичну і прикладну розробку активно-випереджальних, а не пасивно-констатуючих систем управління сферою харчування із застосуванням методології системного та стратегічного підходів має бути спрямовано на досягнення синергетичного ефекту узгодженої взаємодії контурів державного регулювання та мікроекономічного управління в умовах ринку.

Запропонованою стратегічною концепцією державного регулювання розвитку сфери харчування має бути довгострокова

національна програма розвитку харчування населення, підвищення конкурентоспроможності господарських систем-організаторів харчування, розробленню якої має передувати моніторинг конкурентоспроможності галузей, секторів і виробництв сфери харчування.

Організаційно-економічний механізм реалізації національно-державної програми розвитку сфери харчування являє собою сукупність інституційних, організаційних, економічних, соціальних та інших інструментів і засобів державного впливу на формування конкурентних переваг вітчизняних підприємств у пріоритетних галузях та секторах сфери харчування. Продовольчі товари, що виробляє аграрний сектор, харчова промисловість, а також склад основних видів продовольчої сировини, доцільно привести у відповідність для цільового управління розвитком окремих секторів сфери харчування. Зміна пріоритетів значимості продуктів харчування має йти в напрямку першочергового забезпечення людини здоровою їжею відповідно до розумних потреб, тобто пріоритетними є соціальні інтереси, а не отримання прибутків корпорацій. Соціальні цілі повинні переважати над економічними, а сферу харчування слід розглядати як природно-соціально-економічну багаторівневу систему.

В.В. Погарська, д-р техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

О.О. Юр'єва, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ПАМ'ЯТІ ПАВЛЮК РАЇСИ ЮРІЇВНИ – ВЧЕНОГО, НОВАТОРА, ОРГАНІЗАТОРА, ВЧИТЕЛЯ ТА ЛЮДИНИ З ВЕЛИКОЇ ЛІТЕРИ

8 травня 2021 року пішла з життя неординарна особистість, «жінка красива в житті і в науці», справжня глиба, в якій гармонійно поєднувались талант вченого, педагога, керівника наукової школи та кафедри. Людина надзвичайної працездатності, величезної енергії, оптимізму, лідер, що запалював оточуючих своїми ідеями і вів за собою до їх реалізації. Новатор, у якого завжди був свій погляд і нестандартний підхід у будь-якій